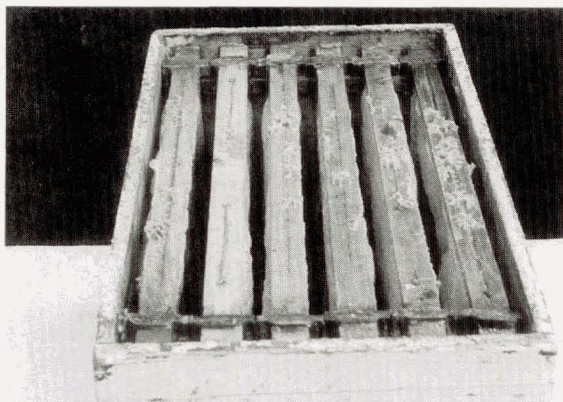

De Aalstermethode

Ab Kuypers

Voor menig imker is de Aalstermethode een gruwel. Zelfs wordt deze werkwijze tot de nekslag van de bijenteelt verklaard. Wat men er ook van kan zeggen, in ieder geval niet, dat de Aalstermethode niet van uitermate groot belang is geweest. Veel beginnerscursussen én bedrijfsmethoden zijn nog altijd gebaseerd op diezelfde methode. Dit en zeker het historisch belang zijn redenen genoeg om de 'Aalster-zaken' nog eens op een rijtje te zetten.

264

De zesraamskast, speciaal ontworpen voor de Aalstermethode
Foto: M.L. Boerjan

Het ontstaan van de Aalstermethode

Indertijd werd er, onafhankelijk van elkaar, op verschillende plaatsen op een 'Aalster-vergelijkbare' wijze geïmkerd. In Aalst zelf werd deze werkwijze vooral door de bijenteeltonderwijzer, de heer J. Evers, gepropagandeerd. De bijenhouderij was toentertijd nog een belangrijk nevenbedrijf op vele boerderijen. Een goede en tevens eenvoudige methode waarbij ook honing werd gewonnen was van groot belang. Veel imkers beheersten het werken in 'die moderne kasten' onvoldoende. In Aalst werd geïmkerd met 8-raams kasten. Deze waren veel te klein. Men kende daardoor veel zwermproblemen, die tot slechte bedrijfsresultaten leidden. Die werkwijze is door de toenmalige Consulent voor de bijenteelt ing. Mommers samen met zijn medewerkers van de Ambrosiushoeve verder verfijnd. Van Gool, destijds leraar in algemene dienst bij het consulentschap, heeft de uiteindelijke Aalstermethode op schrift gesteld en in 1953 gepubliceerd.

De kenmerken van de Aalstermethode zijn:

- Zwermverhinderend, door het maken van kunstzwermen (de vegers), voordat de volken zwermneiging vertonen.
- Het gebruik blijven maken van de oude koninginnen van de vegers.
- Het versterken van de hoofdvolkten vóór de voorjaars-, de zomer- en de najaarsdracht.

De Aalster methode in de praktijk De voorjaarsinspectie

De volken dienen eind maart/begin april 7 à 8 ramen bezet met bijen te hebben. Eventueel zwakke volken worden versterkt ten koste van het zwakste volk van de stand. Er moeten inmiddels minimaal twee ramen met broed belegd zijn en er dient nog minstens 8 dm² voer aanwezig te zijn. Om het broeden te stimuleren kan men wat voer open krabben. Dit gebeurt vooral wanneer het broednest tegen het voer aan zit. Uit de opengekrabde cellen wordt door de bijen het voer verplaatst naar elders. In de lege cellen zal de moeder nu weer eitjes gaan leggen.

Verenigen

Voordat de volken naar de voorjaarsdracht gaan vindt de vereniging plaats met de overwinterde vegers. Zo'n 6-raamsvolk wordt overgezet in een 10-raams broedkamer die eerst leeg op het hoofdvolk wordt geplaatst. In het voorjaar kunnen bijenvolken zonder enige voorzorg worden verenigd. Het eventueel teveel aan voedsel kan worden afgenomen en bewaard om de later te maken vegers mee te voeren. De lege plaatsen in de 10-raams bak worden opgevuld met uitgebouwde ramen. Bij het verenigen wordt wanneer er een voorkeur bestaat voor één van de twee koninginnen deze aangehouden en de andere gedood. Maakt het de imker niets uit, dan laat men de twee moeren zelf om de heerschappij te vechten.

Kunstzwermen

Ruim een maand voor de zomerdracht, die pak weg half juni te verwachten is, worden de kunstzwermen gemaakt. Omdat de kunstzwermen gedurende het verdere verloop van het seizoen enkele malen worden gebruikt om de hoofdvolkten te versterken blijven die vegers als het ware aan hun hoofdvolkten 'gekluiserd'.

Versterken met kunstzwermen

Telkens voor een bepaalde hoofddracht worden in de Aalstermethode de hoofdvolken versterkt met extra vliegbijen, afkomstig uit de kunstzwermen. Door de 6-ramer een andere plaats op de stand te geven, bijvoorbeeld aan de andere kant van de grote kast, of een stuk daarvoor, vliegen haar haalbijen op het hoofdvolk af. Ook kan het hoofdvolk door het overhangen van ramen met broed uit de veger worden versterkt. De vegers moeten overigens wel voortdurend in de gaten gehouden worden, onder andere in verband met het zwermen. Terwijl de hoofdvolken de dracht binnenhalen, kunnen de verzwakte vegers weer worden 'opgelapt'. Door het tijdig maken van kunstzwermen breekt in de hoofdvolken een periode aan, waarin geen broed te verzorgen is. Zo beschikken de volken straks bij de zomerdracht over een massa jonge, krachtige bijen.

Na de twaalfde of dertiende dag

Twaalf of dertien dagen na het maken van de vegers kunnen de eerste 'redcel'-koninginnen worden verwacht. Het moment om 'doppen te breken', waarbij men enkele jonge moeren laat inlopen. Een maand na het maken van de kunstzwermen is het tijd geworden om de jonge moeren in de hoofdvolken te controleren. Na het afnemen van de laatste (zomer- of heide-) honing begint het winterklaar maken en het invoeren van zowel de hoofdvolken als de vegers. En het verhaal is rond. De vegers moeten om ingewinterd te kunnen worden half september op volle sterkte zijn:

alle zes ramen moeten met bijen bezet zijn en er dienen niet minder dan vier ramen broed aanwezig te zijn.

Tot slot

In de tijd van de Aalster methode werden de volken ingewinterd op één broedkamer, vaak voorzien van niet meer dan 7 à 8 ramen. Er werd vaak met alleen maar broedkamers geïmkerd. Vanzelfsprekend werd er kunststraat gebruikt.

Het grote voordeel van deze Aalster methode was, dat de imker hiermee een overzichtelijke methode in handen had, die ook voor beginnende imkers eenvoudig was aan te leren. Alleen hierdoor al, denk ik, zijn er veel mensen blijven imkeren, die anders wellicht waren afgefallen. Voor vele beginners was (en is het nog altijd) een prettige manier om met bijenhouden te kunnen beginnen.

Mijn gids in deze

Vorig jaar kreeg ik een alleraardigst boekwerkje over de Aalster methode te leen, geschreven door de heer van Gool; een 'collecters-item'. De vele foto's hierin zijn gemaakt door de heer Groenveld, auteur van 'Het grote bijenboek'. Het laat zich lezen als een stripverhaal. Dit werkje, dat eertijds door de VBBN is uitgegeven, is mijn leidraad geweest voor dit artikel. Voor aanvullende gegevens heb ik dankbaar gebruik gemaakt van de 'Imkers encyclopedie', 'Bijenhouden met succes' geschreven door H.J. van Gool en 'Omgaan met bijen' van de hand(en) van Jan en Sjacco Freriks.

bijen FOTO VAN DE MAAND

Omdat Ron van Muilekom een nieuwe stand voor zijn bijen kreeg aangeboden, werd zijn stal, met een aantal sterke imkervrienden, in zijn geheel op een aanhangwagen gezet en naar een nieuwe plek vervoerd. Op de foto de trotse eigenaar op de nieuwe lokatie.

